

صغیر سیمرغ

روایتی از انسان، بنابه دیدگاه شیخ شهاب الدین سهروردی

«شیخ الشراق»

نگارش

بهمن صادقی مزده

سرنامه	: صادقی مزده، بهمن، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: صفیر سیمرغ: روایتی از انسان، بنا به دیدگاه شیخ شهاب‌الدین سهروردی "شیخ اشراق" / نگارش بهمن صادقی مزده.
مشخصات نشر	: ۱۱۲ ص.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۴ ص.: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار.
ناشر	: 978-600-6407-20-3
وحدت فهرست نویسی	: نیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۹۱.
عنوان دیگر	: روایتی از انسان، بنا به دیدگاه شیخ شهاب‌الدین سهروردی "شیخ اشراق".
موضوع	: سهروردی، یحیی بن حبش، ۵۴۹-؟-۵۸۷ق. -- نقد و تفسیر
موضوع	: انسان (عرفان)
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ص ۷ ص ۲۷ / BPTAV
رده بندی دیویی	: ۲۹۷ . ۸۱ .
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۹۲۳۴۳

صفیر سیمرغ

مؤلف: بهمن صادقی مزده

ناشر: شریف

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: چاووش

چاپ: چاپ و نشر شریف / ۲۰۲۶۶۸۲ ۲۰۱۲۰۹۱۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۰۷-۲۰-۳

ISBN: 978-600-6407-20-3

قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

تمام حقوق محفوظ است.

فهرست

مقدمه	۱۰
تعریف «انسان»	۱۳
«انسان» در تعالیم قرآن	۱۶
۱. آفرینش انسان (آدم و حوا)	۱۶
۲. مسأله ابنیسم و انسان	۱۷
۳. فلسفه آفرینش	۱۷
۴. اخلاق و عرفان	۱۸
۵. «انسان» و تعقل	۱۸
۶. آزمایش و ابتلای «انسان»	۱۹
«انسان» از نگاه فلاسفه	۲۰
۱. «انسان» از نظر فارابی	۲۰
۲. «انسان» از نظر ابن سینا	۲۲
۳. «انسان» از نظر حکیم ملاصدرا	۲۶
نتیجه	۲۹
«انسان» از نگاه عرفا	۳۱
اجمال بحث	۳۱
مقصود از «انسان» چیست؟ و پاسخ عین القضاة	۳۳
تقسیمات «انسان» در تعالیم عرفا	۳۴
انسان صغیر شخصی صوری و انسان کبیر حقیقی کلی و توضیح عزیزالدین نسفی	۳۴
عوام الناس، اهل شریعت و اولیاء الله (تقسیمی از نگاه عین القضاة)	۳۶
انسان کامل و انسان حیوانی، تقسیمی از شیخ اکبر محی الدین ابن عربی	۳۶
«انسان کامل» در تعالیم عرفا	۳۹

۳۹		اجمال بحث
۴۳		ولّی و ولایت
۴۳		مسنای « ولی »
۴۳		ولایت
۴۴		ولایت و اقسام آن
۴۶		اجمالی در جایگاه اوصاف و کارکردهای انسان کامل

« انسان » در تفکر شیخ اشراق

۵۵		درباره سهروردی آثار و فلسفه اش
۵۵		اجمال بحث
۵۹		زندگی و آثار سهروردی
۶۲		فلسفه اشراق چیست؟
۶۶		جایگاه و اهمیت « انسان » در تفکر شیخ اشراق
۷۲		جایگاه « نفس » در تفکر شیخ اشراق و رابطه آن با « انسان »
۷۴		اقسام روح از دیدگاه شیخ اشراق
۷۵		اثبات نفس
۷۵		استدلال اول
۷۶		استدلال دوم
۷۷		نفس چه هنگام روح زندگی را در می‌یابد؟
۸۰		« نفس » شریفترین دریابندگان است
۸۴		رابطه « انسان » و « نور » در تفکر شیخ اشراق
۹۰		مراتب و تقسیمات « انسان » بر اساس میزان دریافت علم و حکمت
۹۰		اشقیاء و تقسیمات تفاوت
۹۱		« اخوان الصفا » و رابطه این اصطلاح با مراتب سالکین
۹۲		اصحاب یمین

۹۲	سعداء
۹۳	اخيار
۹۳	ابرار
۹۳	مقربين
۹۴	اخوان التجريد
۹۴	نبى
۹۶	خليفه خداوند و حضور دائمى او در جنتن
۹۹	انوار بانزده گانه چهار مجلس مبتديان، متوسطان و فاضلان
۹۹	مبتديان و نور حجاب
۹۹	متوسطان و نور نايب
۱۰۱	فاضلان (حكيمان عماله) و خلق كالمبد
۱۰۳	انسان و عشق
۱۰۶	وعيت شيخ اشراق
۱۰۶	منابع و ماخذ

مقدمه

بحث در مورد «انسان» و شرف هستی است. موجودی که مراتب عالم، خلق شده، تا او پا به عرصه وجود گذارد. در این جهان مختلف اعم از، روحی و جسمی قابل بررسی بوده و در فلسفه های مختلف خواسته یا ناخواسته با رویکردهای درست یا غلط با آن روبرو شده و سعی در بررسی ابعاد وجودی آن داشته اند.

گاه او را مخلوقی بی اراده و مجبور و معطل معرفی می کردند و گاه صاحب اختیار و حتی به جای خدا می نشانددند، چیزی که هست، مساله «انسان» و جایگاه وی در هستی و کارکردهایش، و نیز تأثیر گذاری و اثر پذیری او از عوامل و مراتب مختلف هستی، بسیار با اهمیت است، از آنجا که «انسان» تنها موجود صاحب تفکر است و اعمالش برگرفته از طرز فکرش می باشد، به همین جهت اگر بایرامون خود در اشتباه باشد و یا درست به نتیجه برسد، مسلماً در چگونگی عبور از زندگی اش موثر خواهد بود.

کافی است در خصوص انسان، تنها دو مورد را در نظر بگیریم و اوضاع پیش آمده درباره هریک از موارد را بررسی کنیم، آن وقت خواهیم دانست که چرا انسان

مهم است. یک رویکرد اینکه او را موجودی تصور کنیم محرک، تاثیر گذار، متعالی، در عین توان بودن با مشکلات و سختی‌ها همچنان شاد و بویا، و دیگری، خسته، همراه با کم‌تری خم شده زیر بار تعلیق و بطلان در تاریکی بی هدفی و عدم سرانجامی روشن و مشخص، حال چه قضاوتی در خصوص هریک از این موارد می‌توان داشت؟

شاید بتوان بحث از «انسان» را «فلسفه انسان» نامید، با این تفاوت که فلسفه یک علم، بررسی مواردی است که مربوط به آن علم می‌شود اما خارج از خود آن می‌تواند مورد مدافعه قرار گیرد. ولی مباحث مورد بررسی در خصوص «انسان» از هر زاویه‌ای که در نظر گرفته شود تماماً داخل در وجود و زندگی آدمی است. «انسان» محل تلاقی فرشته و حیوان است. قدرت حرکت به تمام مراتب اعم از عالی و دانی را دارد و زبدۀ کل علم است. به عنوان اشرف مخلوقات تمام مراتب عالم را در خود داشته و اسماء الهی را شامل می‌شود.

او موجودی است دارای «اخلاق» و دربارۀش «تَخْلُقُ بِاخْلَاقِ اللَّهِ» گفته شده و این درحالی است که در هیچ یک از مراتب هستی از فرشته تا حیوان چنین مسأله‌ای را مشاهده نمی‌کنیم. هیچ یک از موجودات عالم به اوصافی همچون «خوب» و «بد» موصوف نشده‌اند، تمام دره‌ها نه را به انسان بلکه از خود «انسان» رو به عالم باز می‌شود.

به عقیده نگارنده هنگامی که دو جمله «انسان در عالم» و «عالم در انسان» را کنار یکدیگر قرار دهیم گویی از هردوی اینها یک مفهوم درک می‌شود و آن هم عبارت است از «انسان در انسان»، پس اهمیت دارد که موضوع «انسان» را بررسی کرده بینتر از پیش مورد توجه قرار دهیم.

و در این خصوص و از میان فلاسفه، شخصیتی را برای بررسی افکار و تعالیمش انتخاب نمودم، که از رویکرد خاصی در رابطه با «انسان» و به تبع آن «نفس» بر

خوردار است، و نگارنده سعی می‌کند روایتی از «انسان» به نقل از شیخ شهاب الدین سهروردی مؤسس فلسفه اشراق به رشته تحریر در آورد، اما اینکه چرا از میان تمام فلاسفه، وی را انتخاب کردم پاسخش باشد به عهده کلماتی که سطر به سطر به نگارش درمی‌آیند، البته نگارنده خود می‌داند که آنچه در این سطور بیان می‌کند شرح جهلی بیش نیست که از صاحبان فن استدعا دارد، اگر در آن نقصی مشاهده کردند، بر این بنده کمترین ببخشایند و به امید بهره‌مندی از زلال معرفتشان او را از چشمه علم خود قطره‌ای بنوشانند.

ضمن اینکه باید خاطر نشان کنم که نگارشات بنده، بیشتر با توجه به افرادی صورت گرفته که یا در رشته فلسفه و عرفان تحصیل نکرده‌اند و یا حتی ممکن است تحصیلات دانشگاهی نداشته باشند به همین خاطر سعی کردم با ساده‌ترین توضیحات و کلمات ممکن به بیان مطلب پردازم ضمن اینکه در توضیح مطالب جانبی هم، بحث را آن قدر فرارم که خواننده محترم از موضوع اصلی دور افتد و یا علاقه‌اش را به ادامه مطلب از دست بدهد.

بهمن صادقی مزده

یاعلی